

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ
της προσφυγής υπ' αριθ. 66810/01
την οποία κατέθεσαν οι È È κ.λ.π.
κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συγκροτηθέν στις 6 Μαΐου 2003 από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

P. LORENZEN, *Πρόεδρος,*

K.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

G. BONELLO,

F. TULKENS,

S. ΒΟΤΟΥΧΑΡΟΒΑ,

A. ΚΟΒΛΕΡ,

E. STEINER,

και από τον S. NIELSEN, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος,*

Έχον υπ' όψη την προρρηθείσα προσφυγή η οποία εισήχθη στις 4 Δεκεμβρίου 2000,

Έχον υπ' όψη τις παρατηρήσεις τις οποίες υπέβαλε η εναγόμενη Κυβέρνηση και την αντίκρουση των προσφευγόντων,

Αφού διασκέφτηκε, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Οι επτά προσφεύγοντες, τα ονόματα των οποίων αναγράφονται στο παράρτημα, είναι Έλληνες υπήκοοι και διαμένουν στην Αθήνα.

Εκπροσωπούνται ενώπιον του Δικαστηρίου από τους Ι. Αντωνάκο και Α. Τίγκα, Δικηγόρους Αθηνών και Τρικάλων αντιστοίχως. Η Κυβέρνηση εκπροσωπείται από τη Γ. Σκιάνη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και από τον Κ. Γεωργιάδη, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Τα πραγματικά περιστατικά, όπως εκτίθενται από τους διαδίκους, έχουν εν περιλήψει ως εξής:

Οι προσφεύγοντες είναι εμπειρογνώμονες λογιστές. Έως το 1991, ήταν υπάλληλοι του Σώματος Ορκωτών Λογιστών και εισέπρατταν πάγιο μηνιαίο μισθό.

Το 1991, με σκοπό να καταστεί το επάγγελμα ελεύθερο, συστάθηκε με το άρθρο 75 §§ 1, 2 και 3 του Νόμου 1969/1991 το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, στο μητρώο του οποίου ενεγράφησαν αυτεπαγγέλτως όλοι οι εμπειρογνώμονες λογιστές. Το Σώμα Ορκωτών Λογιστών συνέχισε να λειτουργεί, εν αναμονή της θέσεως σε εφαρμογή του νέου συστήματος, η οποία έπρεπε να λάβει χώρα από 1^{ης} Μαΐου 1993. Συμφώνως προς το άρθρο 27 §§ 19 και 20 του Νόμου 2166/1993, τους ελέγχους των τρεχόντων λογαριασμών στις 30 Απριλίου 1993 θα συνέχιζαν οι αρμόδιοι ορκωτοί ελεγκτές, και τα έσοδά τους θα θεωρούνταν ως ατομικά εισοδήματα.

Με γνώμονα τις προαναφερθείσες διατάξεις, οι προσφεύγοντες άνοιξαν λογιστικά βιβλία ως ελεύθεροι επαγγελματίες. Συνέχισαν τις τρέχουσες εργασίες στις 30 Απριλίου 1993, εισέπραξαν τις αμοιβές τους, εξέδωσαν τιμολόγια και δήλωσαν τα έσοδά τους στην εφορία.

Στις 8 Φεβρουαρίου 1994, η Βουλή των Ελλήνων υιοθέτησε τον Νόμο 2187/1994, ο οποίος κατήργησε αναδρομικά το άρθρο 27 §§ 19 και 20 του Νόμου 2166/1993 και διέταξε του ορκωτούς ελεγκτές να καταβάλλουν τα εισπραττόμενα κατά τη μεταβατική περίοδο έσοδα υπέρ του Σώματος Ορκωτών Λογιστών, το οποίο τότε τελούσε υπό εκκαθάριση.

Στις 23 Μαρτίου 1994, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου (υπ' αριθ. 12026/ΓΔ/483), το Εποπτικό Συμβούλιο

του Σώματος Ορκωτών Λογιστών αναδιοργανώθηκε ώστε να εξασφαλίσει την ομαλή μετάβαση στο νέο σύστημα. Στις 28 Μαρτίου 1994, το Εποπτικό Συμβούλιο έλαβε απόφαση εφαρμογής των διατάξεων του Νόμου 2187/1994 (απόφαση υπ' αριθ. 2187/1994).

Στις 28 Ιουλίου και 13 Οκτωβρίου 1994, το Σώμα Ορκωτών Λογιστών απηύθυνε προς τους προσφεύγοντες ειδοποιητήρια εισπράξεως των εισπραχθέντων κατά τη μεταβατική περίοδο εσόδων.

Στις 13 Απριλίου και 6 Μαΐου 1994, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση αναιρέσεως των υπ' αριθ. 12026/ΓΔ/483 και 2187/1994 αποφάσεων. Υποστήριξαν ότι οι διατάξεις του Νόμου 2187/1994 ήταν αντισυνταγματικές και ότι τα εισπραχθέντα κατά τη μεταβατική περίοδο έσοδα δυνάμει του Νόμου 2166/1993 αποτελούσαν περιουσιακό τους στοιχείο. Το γεγονός ότι τους ζητούσαν να αποδώσουν τα ποσά αυτά αντέβαινε προς το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1.

Στις 27 Ιανουαρίου 2000, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση ως αβάσιμη. Ειδικότερα, το Συμβούλιο της Επικρατείας θεώρησε ότι ο νομοθέτης του 1994 είχε παρέμβει ώστε να αποκατασταθεί η νομιμότητα, αφού διαπίστωσε ότι ο Νόμος 2166/1993 δεν εξυπηρετούσε τον σκοπό της ομαλής μεταβάσεως στο νέο σύστημα, αφού επέτρεπε μόνον σε ορισμένους λογιστές να επιδίδονται σε αδικαιολόγητο πλουτισμό σε βάρος των λοιπών λογιστών και της περιουσίας του Σώματος Ορκωτών Λογιστών. Επομένως, ο αμφισβητούμενος νόμος και τα μέτρα τα οποία προβλέπει ως προς την εφαρμογή, επεδίωκαν σκοπό γενικού συμφέροντος, ο οποίος αφορούσε την καλή οργάνωση του επαγγέλματος και συγχρόνως την ανάπτυξη της χώρας, και δεν αντέβαιναν προς τις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1 (αποφάσεις υπ' αριθ. 389/2000 και 390/2000). Οι αποφάσεις αυτές καθαρογράφηκαν στις 16 Ιουνίου 2000.

Στη συνέχεια, οι προσφεύγοντες κλήθηκαν να καταβάλουν στο Σώμα Ορκωτών Λογιστών, επί ποινή κατασχέσεως των ακινήτων τους, διάφορα ποσά. Τα ποσά αυτά ορίσθηκαν με αποφάσεις του Εποπτικού Συμβουλίου

του Σώματος Ορκωτών Λογιστών, στις 28 Σεπτεμβρίου, 4 Οκτωβρίου, 15 και 27 Νοεμβρίου 2000 και 22 Ιανουαρίου 2001. Το Εποπτικό Συμβούλιο, τη αιτήσει των προσφευγόντων, μείωσε τα οφειλόμενα ποσά κατά 27% για να ληφθούν υπόψη τα ποσά τα οποία εξόφλησαν οι προσφεύγοντες ως φόρο εισοδήματος και τους επέτρεψε να καταβάλουν το υπόλοιπο σε 18 δόσεις. Ειδικότερα, έπρεπε οι προσφεύγοντες να καταβάλουν τα ακόλουθα ποσά:

- ο 1^{ος} προσφεύγων: 23 095 502 δραχμές (67 778,44 ευρώ)
- ο 2^{ος} προσφεύγων: 25 256 133 δραχμές (74 119,25 ευρώ)
- ο 3^{ος} προσφεύγων: 24 726 408 δραχμές (72 564,66 ευρώ)
- ο 4^{ος} προσφεύγων: 36 775 020 δραχμές (107 923,76 ευρώ)
- ο 5^{ος} προσφεύγων: 22 625 673 δραχμές (66 399,63 ευρώ)
- ο 6^{ος} προσφεύγων: 10 988 218 δραχμές (32 247,15 ευρώ)
- ο 7^{ος} προσφεύγων: 24 632 517 δραχμές (72 289,12 ευρώ)

Οι προσφεύγοντες κατέβαλαν έως σήμερα τα ακόλουθα ποσά:

- ο 1^{ος} προσφεύγων: το σύνολο του οφειλομένου ποσού
- ο 2^{ος} προσφεύγων: το σύνολο του οφειλομένου ποσού
- ο 3^{ος} προσφεύγων: 23 678 949 δραχμές (69 490,68 ευρώ)
- ο 4^{ος} προσφεύγων: 31 906 697 δραχμές (93 636,67 ευρώ)
- ο 5^{ος} προσφεύγων: το σύνολο του οφειλομένου ποσού
- ο 6^{ος} προσφεύγων: το σύνολο του οφειλομένου ποσού
- ο 7^{ος} προσφεύγων: 12 902 747 δραχμές (37 865,73 ευρώ)

ΑΙΤΙΑΣΗ

Επικαλούμενοι το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι παραβιάστηκε το δικαίωμά τους στον σεβασμό της περιουσίας τους.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι αδικαιολογήτως στερήθηκαν την

περιουσία τους. Επικαλούνται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, το οποίο ορίζει ότι:

«Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της ιδιοκτησίας αυτού ειμή για λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει σε ισχύ νόμους τους οποίους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.».

Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, συμφώνως προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, η νομοθετική εξουσία δεν κωλύεται να ρυθμίζει, με νέες διατάξεις, τα δικαιώματα τα οποία απορρέουν από νόμους οι οποίοι ίσχυαν κατά το παρελθόν (*Παπαγεωργίου κατά της Ελλάδος*, απόφαση από 22 Οκτωβρίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VI, σελ. 2288, § 37). Δηλώνει ότι ο Νόμος 2166/1993 αντάμειβε τους οκνηρούς εμπειρογνώμονες λογιστές οι οποίοι δεν είχαν ολοκληρώσει τις εργασίες τους πριν από την έναρξη λειτουργίας του νέου συστήματος, σε βάρος των λοιπών εμπειρογνομόνων λογιστών οι οποίοι είχαν ευσυνειδήτως ολοκληρώσει τις εργασίες τους πριν από τις 31 Απριλίου 1993. Επομένως, ο Νόμος 2187/1994 ο οποίος κατήργησε τον προαναφερθέντα νόμο, επεδίωκε σκοπό «γενικού συμφέροντος», να εξασφαλίσει, δηλαδή, την ομαλή μετάβαση στο νέο σύστημα και να οργανώσει ένα επάγγελμα σημαντικό για το σύνολο του οικονομικού τομέα της χώρας. Εξ άλλου, οι προσφεύγοντες έτυχαν του ευεργετήματος ευνοϊκής ρυθμίσεως της οφειλής τους. Η Κυβέρνηση καταλήγει ότι η παρούσα προσφυγή είναι καταχρηστική υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως.

Οι προσφεύγοντες δηλώνουν εκ νέου ότι υποχρεώθηκαν να επιστρέψουν έσοδα τα οποία νομίμως είχαν εισπράξει. Τα έσοδα αυτά ήταν το προϊόν της εργασίας τους και αποτελούσαν μέρος της περιουσίας τους. Η αποστέρηση

της περιουσίας τους δυνάμει νόμου με αναδρομική ισχύ δεν επεδίωκε σκοπό δημοσίου συμφέροντος και αντέβαινε προς τις αρχές του κράτους δικαίου.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ' αρχάς ότι μία προσφυγή δεν δύναται να απορριφθεί ως καταχρηστική ει μη μόνον εάν βασίζεται προδήλως επί ψευδών γεγονότων προκειμένου να πεισθεί το Δικαστήριο με την εν γνώσει του προσφεύγοντος παράσταση αυτών των ψευδών γεγονότων ως αληθινών (βλ., μεταξύ άλλων, *Assenov κ.λ.π. κατά της Βουλγαρίας*, η° 24760/94, απόφαση της Επιτροπής από 27 Ιουνίου 1996, *Décisions et rapports (DR) 86*, σελ. 54). Όμως, τούτο σαφώς δεν ισχύει στην προκειμένη περίπτωση. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν η προσφυγή να θεωρηθεί καταχρηστική υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως ούτε, κατά συνέπεια, να απορριφθεί ως απαράδεκτη για τον λόγο αυτόν.

Το Δικαστήριο εκτιμά, υπό το πρίσμα του συνόλου των επιχειρημάτων των διαδίκων, ότι η αιτίαση αυτή θέτει σοβαρά ζητήματα, νόμω και ουσία, τα οποία δεν είναι δυνατόν να επιλυθούν κατά το παρόν στάδιο της εξετάσεως της προσφυγής, αλλά απαιτούν εξέταση επί της ουσίας. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν η αιτίαση αυτή να απορριφθεί ως αβάσιμη, υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Δεν διαπιστώθηκε άλλος λόγος απαραδέκτου.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομοφώνως,

Κάνει δεκτή την προσφυγή, με την επιφύλαξη όλων των λόγων ουσίας.

[υπογραφή]

Søren NIELSEN

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

Peer LORENZEN

Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατάλογος προσφευγόντων

1. È È
2. È È
3. È È

4. È È (απεβίωσε στις 21.08.2002 – τη διαδικασία συνεχίζει η χήρα του, Παρασκευή, και οι τρεις κόρες του, Αθηνά, Αικατερίνη και Μαρία)
5. È È
6. È È
7. È È

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ